

207 Otto Böhtlingk & Rudolph Roth: Sanskrit-Wörterbuch, Part 1, Petersburg 1855
n. das Näsels (als Fehler der Aussprache): नासिकयास्त्वनुपङ्गः अनुनासिकम् RV. Prāt. 14, 3. अनुनासिको पठेत् Suçr. 4, 13, 5.

अनुनासिकत्व (von अनुनासिक) n. Nasalität Sch. zu P. 8, 3, 10.

अनुनिर्वाप्या (von वप् mit अनु + निस्) f. N. einer Ceremonie: अनुनिर्वाप्या वै देवा अमुरानपाव्रत Kaush. Br. 4, 1. in Ind. St. II, 288.

अनुनेय (von नी mit अनु) adj. geneigt zu machen, zufrieden zu stellen, zu versöhnen: ननु भवनिवात्रानुनेयः Mārk. 18, 24.

अनुन्मदित (3. अ + उन्मदित von मद् mit उद्) adj. nicht toll AV. 6, 111, 1.

अनुपत्तित (3. अ + उपत्तित von त्ति mit उप) adj. unversehrt: सुवीर्यम् RV. 3, 17, 7. अत्रतम् 10, 101, 5. AV. 6, 78, 2.

अनुपगीतम् (von 3. अ + उपगीत) adv. so dass kein Anderer mitsingt Çat. Br. 4, 6, 9, 17. Sch.: यथा नान्य उपगायेत्.

अनुपजीवनीय (3. अ + उपजीवनीय) adj. 1) ohne Lebensunterhalt Çat. Br. 6, 3, 1, 23, 24. — 2) keinen Lebensunterhalt gewährend, compar. उप-तर gar keinen Lebensunterhalt gewährend Çat. Br. 6, 3, 2, 19.

अनुपठितम् (von अनुपठित [von पठ् mit अनु]) adj. der durchgelesen hat, mit dem loc. gaṇa इष्टादि.

अनुपति (1. अनु + पति) adv. hinter dem Gatten her: अनुपति पत्नीरु-तर उत्तरः (दीक्षयति) Kāt. Çr. 12, 2, 16.

अनुपथ (1. अनु + पथ) adj. dem Wege folgend: आपथयो विपथयो ऽन्त-स्पथा अनुपथाः । एतेभिर्मन्त्रं नामभिर्विष्टं विष्टारं औक्ते ॥ RV. 5, 32, 10. अनुपथम् adv. dem Wege entlang, am Wege R. 2, 71, 23. Davon आनुपथ्य nach gaṇa परिमुखादि.

अनुपद् (von पद् mit अनु) adj. eintreffend VS. 13, 8.

अनुपद (1. अनु + पद) 1) adj. a) auf dem Fusse folgend H. 1437. — b) den Worten folgend, s. अनुपदसूत्र. — 2) m. N. pr. अनुपदाः die Nachkommen des Anupada gaṇa उपकादि. — Davon आनुपदिक nach gaṇa उक्थादि und आनुपथ्य nach gaṇa परिमुखादि.

अनुपदम् (von अनुपद) indecl. 1) dem Fusse nach, längs dem Fusse: अनुपदीना त्वावद्धानुपदं किं या H. 913; vgl. P. 5, 2, 9. — 2) auf dem Fusse, unmittelbar hinterher AK. 3, 2, 28. अनुपदमन्वेष्टा अनुपदी P. 5, 2, 90, Sch. गच्छतां पुरा भवतां । अरुमप्यनुपदमागत एव Çāk. 29, 1. mit dem gen.: तस्यानुपदं धावन्ति Pañkat. 198, 11. तस्य चानुपदं यैया Ver. 30, 12. am Ende eines comp.: राजपुरुषानुपदमेव तत्रागतं Pañkat. 222, 6. — 3) nach Verlauf von ganz kurzer Zeit: स एष कथमनुपदमेव प्रयत्नप्रेतणीयः सं-वृत्तः Çāk. 5, 11. unmittelbar nach, mit dem gen.: तौ — आशिषामनुपदं समस्पर्शत् — पाणिना Ragh. 11, 31. am Ende eines comp.: प्रतिगृह्णन्ता-वर्ध्यानुपदमाशिषः Ragh. 1, 44.

अनुपदसूत्र (अनुपद 1, b. + सूत्र) n. N. eines Werkes, das das Tāṇḍja-Brāhmaṇa Wort für Wort (die dunkeln Ausdrücke erklärend) begleitet, Verz. d. B. H. No. 301. 302. Ind. St. I, 43. fg.

अनुपदस्वत् (3. अ + उपदस्वत्) adj. unerschöpflich, unversieglich: भ-गस्य नावमा होह पूर्णमनुपदस्वतीम् AV. 2, 36, 5. दोहोत्सतानुपदस्वतः 4, 11, 9, 12. रयिमनुपदस्वतीम् 7, 81, 2.

अनुपदिन् (von 1. अनु + पद) adj. auf dem Fusse folgend, suchend P. 5, 2, 90. H. 491. अन्वेष्टानुपदी प्रोक्तः Varā. beim Sch. zu Çiq. 9, 70. अनुपदी गवाम् P. 5, 2, 90, Sch.

अनुपदीना (von 1. अनु + पद) f. Stiefel P. 5, 2, 9. AK. 2, 10, 31. H. 913.

— Vgl. अनुपदम् 1.

अनुपपादक (3. अ + उपपादक) m. Name einer Klasse von Buddha's, die auch ध्यानिवृद्ध heissen, Burn. Intr. I, 117.

अनुपबाध (3. अ + उपबाधा) adj. unbedrängt Çat. Br. 2, 4, 4, 6.

अनुपम (3. अ + उपमा) 1) adj. unvergleichlich, vorzüglich H. an. 4, 214. Med. m. 58. unübertrefflich, mit dem instr.: वलं प्रमाणं शक्तिश्च पैरनुपमं मम R. 4, 62, 17. — 2) f. °मा N. pr. इन्द्रायम् H. an. 4, 214. das Weibchen des Weltelephanten Kumuda AK. 1, 1, 2, 26. Supratika Med. m. 58. Hār. 148.

अनुपममति (अनुपम + मति) m. N. pr. eines Mannes Burn. Lot. de la b. l. 2.

अनुपरिधि (1. अनु + परिधि) adv. an den drei Paridhi des Feuers Kāt. Çr. 3, 1, 13.

अनुपरिश्रित (1. अनु + परिश्रित) adv. an der Umzäunung Kāt. Çr. 17, 2, 12. bei Mahābh. zu VS. 12, 69.

अनुपलाल s. पलाल.

अनुपशात (3. अ + उपशात) 1) adj. nicht beruhigt, nicht leidenschaft-los. — 2) m. N. pr. eines Bhikshu Lalit. 299.

अनुपसेचन (3. अ + उपसेचन) adj. ohne Beguss, ohne Brähe u. s. w. AV. 14, 3, 24 (vom ओदन).

अनुपहृत (3. अ + उपहृत) adj. 1) nicht eingeladen Çat. Br. 1, 6, 3, 7. 5, 5, 4, 8. — 2) wozu nicht eingeladen worden ist Çat. Br. 1, 8, 1, 16.

अनुपात (von पत् mit अनु) m. 1) das Nachgehen ÇKDr. — 2) Propor-tion (mathem.) Colebr. Alg. 33, N. 1. — 3) पूर्वाङ्गपातानुसारेण अपराङ्ग-पातः । यथा । पुरातरं चेदिदमुतरं स्यात्तदङ्गविस्त्रियत्वैस्तदा किम् । चक्रो-शकैरित्यनुपातयुक्त्या युक्तं निरुक्तं परिधेः प्रमाणम् ॥ इति सिद्धांताशरोम-णौ गोलाध्यायः । ÇKDr.

अनुपातक (1. अनु + पातक) n. eine, einem मत्पातक (M. 11, 54.) gleich-kommende Sünde. Im Prāñcāṭṭavivekaśāṅgraha werden 33 solcher Sünden aufgezählt. Die 16 ersten entsprechen den M. 11, 55 — 57. auf-geführten. Als Sünden, die der Entweihung des Bettes des Lehrers gleich-kommen (vgl. M. 11, 58.), werden folgende 19 aufgezählt: 1) सपिण्डस्त्री-गमनम्, 2) कुमारीग°, 3) अत्यज्ञाग°, 4) सव्युः स्त्रीग°, 5) धौरसेतरपुत्र-स्त्रीग°, 6) पुत्रस्यासर्वार्णस्त्रीग°, 7) मातृघृमग°, 8) पितृघृमग°, 9) अश्रूग°, 10) मातुलानीग°, 11) शिष्यस्त्रीग°, 12) भगिनीग°, 13) आचार्यभार्याग°, 14) शरणागताग°, 15) राज्ञीग°, 16) प्रव्रजिताग°, 17) धात्रीग°, 18) सा-ध्वीग°, 19) वर्णोत्तमाग°. ÇKDr.

अनुपातिन् (von पत् mit अनु) adj. folgend: आनययच्च विदूषकं दत्तानु-पात्रं मनसा तस्याः स्नेहानुपातिना (aus Liebe zu ihr folgend) Vid. 129.

अनुपान (von पा, पिबति mit अनु) n. Nachtrunk (nach dem Essen) Khāṇḍ. Up. 4, 10, 3. Getränk überh. Suçr. 1, 237, 1. 2, 134, 18. 160, 19. 377, 16. Nach dem ÇKDr.: was mit oder nach der Arznei getrunken wird; dazu wird folgende Stelle aus einem medic. Werke citirt: अनु-पानविशेषेण (wohl औषधम् das subj.) करोति विविधान्गुणान्.

अनुपानत्क (von 3. अ + उपानत्) adj. unbeschuht Kāt. Çr. 15, 8, 24.

अनुपानीय (von अनुपान) adj. f. आ zum Trunk gehörig, ihn begleitend: ऐन्द्रीरनुपानीयाः शंसत्येताभिर्वा इन्द्रः तृतीयसवनमन्वपिबत् Ait. Br. 3, 38.